

Quinzenari Catòlic defensor dels Interessos morals i materials d'Artá i sa comarca

Redacció i Administració

Quatre Cantons, 3 • ARTA

Any III

Dels treballs publicats ne son responsables els autors

N'os tornen els originals

Artá, (Mallorca) 20 de Agost de 1919

PREUS

Espanya: Trimestre 0,75 Ptas.
Any . . . 3,00 »
Estranjer . . . . . Doble

Se paga
a la
bastreta

Núm. 75

EN DEFENSA DE L'AUSENT

P'el nostre Batle

No nos volem rebaixar ni a noltros ni al nostre honorable periòdic, contestant amb el llenguatge que se mereixeria l'article que publicà el n.º 276 de «La Vanguardia Balear» firmat per l'actual batle del nostre poble l'amo'n Tomeu Esteva.

Tothom qui'l conegui sabrà que amb prou feines sab escriure una carteta i que per tant aquell article no pot esser seu, qu'es fet d'un altra qui amaga la cara amparat p'el nom del batle, essent per tant vertaderament un pseudonim la firma de tal article qu'així serà tant o més despreciable com el que noltros usam.

En l'article de LLEVANT «Algarrades de dones, Conflicte,» procurarem cenyirnos a contar lo ocorregut segons les versions que per aquí corrien de boca en boca ja que feiem constar que noltros no les havíem presenciades. Més en la consciència de tot el poble está la veritat de tot quant ha socceit i la seua conducta com a batle ja está per tots judicada.

No tenim res a rectificar de la resenya feta i en canvi tenim un caramull de carregs a fer an el batle com a tal i com a president de la Junta de Subsistencies però que per avui, no volem retreure, perque creim qu'el LLEVANT no ha de ser un estenedor de «breguetes». Devant la dimissió de la dimissió de la Junta de Subsistencies en ple, fent constar qu'era

“per la «dessidia» del batle,“ queden enderrocats tots, els arguments qu'en son article fa en defensa de sa actuació com a President de la mateixa.

No poguent mostrar ni la més petita obra positiva feta durant la seua batleria i haver-se barallat amb el 2º tinent batle Sr. Casellas precisament perque feu colca cosa quant estigué encarregat tira per terra també tota la seua defensa de sa actuació com a batle.

Una altra cosa hi ha en aquell article, i son els carregs que fa a la conducta del nostre Director D. Andreu Ferrer com a mestre nacional de la localitat.

L'Ausencia actual d'aquest senyor mos obliga a pendre la ploma pera contestar.

Diu el batle que considera incompetent el carreg de mestre i comerciant de llibres i altres articles. Tothom veurá clarament qu'aixó es un desconeixement de la legislació de 1.ª ensenyansa que com a batle hauria de conèixer. Tothom sab qu'una de les millors Cases editorials i llibrerías d'Espanya es la «Dalmau Carlés» de Girona; idó, aquesta está dirigida p'el Sr. Dalmau un dels més prestigiosos mestres nacionals d'aquella ciutat. ¿La mateixa «Casa Editorial Calleja» de tanta fama a Espanya no fou fundada i dirigida p'el digníssim professor don Sadurni i continuada p'el sàbi catedratic madrileny D. Carles Calleja?

Aixó demostra qu'es ben compatible un carreg en l'altra mentres la direcció del comerç no resti temps al compliment de ses obligacions com a mestre. I lo

que demostra qu'al nostro director no li resta temps el comerç (que regenten dependents i dependentes) es que además de cumplir amb tota puntualitat la seua tasca escolar, dedica hores extraordinaries a l'ensenyansa «gratuita» de música, gimnasia i altres assignatures, que fundá una associació d'antics alumnes i amb ells treballa en les hores de descoms, que te cada any oberta una escola dominical durant nou mesos, que després de les hores que oficialment dedica d'hivern a les classes nocturnes, queda encara a l'escola amb els alumnes que volen donant-los altres ensenyanses. ¿No destrueix tot aixó lo qu'el batle diu de que no tenim mestre qu'es preocupi de l'educació del poble?

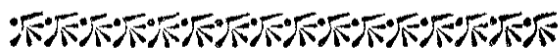
Además hi ha que sebre, qu'el Sr. Ferrer director del comerç que li imputa el batle, no hi es únicament p'el seu «medro personal» com ell diu, sino molt especialment per l'educació i ben estar de sos antics alumnes. El comerç de que es gerent no es purament seu, ell n'es un participant, ja que el comerç esta en forma de cooperativa en la qual poden ingressar hi tots els socis de Minerva que se regeix per un reglament especial d'aqueixa associació, i que part dels seus beneficis van a parar a la Secció de socors en cas de malaltia de Minerva al sosteniment del periòdic LLEVANT (que les persones sensates califiquen d'avans cultural) al sosteniment de la biblioteca de Minerva que'l Sr. Ferrer ha fundada i segueix i a moltes altres obres profitoses que te en projecte. Hi hauria po-

bles qu'el Sr. Ferrer l'abragarien amb les dues mans i prestarien a la seua obra tot el calor i ajuda qu'aquestes obres necessiten; però per desgracia, per allò de que no hi ha profeta en la seua terra, fins ara les envejades mesquines han fet de que la seua obra haja passat casi desapercebuda, o per pitjar, se hi haja fet guerra i molt especialment de part dels qui p'el seu carreg estan més obligats a ai-dar-lí.

Sobre si'l mestre se pren temps per anar a disfrutar estiuetjant a vora mar, basta dir, perquè els lectors vegin que es una afirmació gratuita del batle, que precisament ara, durant els dies que amb tota llibertat podria dedicar a la vagansa a la vorera del mar, se troba a Lluch prenguent part en el «Curset de perfeccionament» que a allà se dona a alguns mestres. Per perfeccionar-se com a mestre, fá el sacrifici d'ausentar-se quinze dies, de deixar totalment la seua família, els afalagaments dels infants, les delícies del repós d'estiu, els seus negocis i tot si voleu, i tot heu deixa, no per ell, qu'aixó no li ha de produir un centum més, ¿sabeu per quí?... p'els infants del nostre poble, p'els seus alumnes. I la primera autoritat de la nostra vila, aprofita aqueixa ausencia per firmar i fer publicar un article, prenyat d'enveges i odis, en contra del bon nom del Sr. Ferrer! Si el nostre Director no fos Artanenc mos n'empagairiem; essent-ho, mos sap greu qu'el nostre poble encara no hagi après a estimar sos fills qui treballen en un o altra sentit, en ve de la colectividat.

Creim que per ara no n'han de dir res més. El poble que judiqui i compari.

Aidon

De l'enquesta

Consulta feta al 1er tinent-batle D. Andreu Femenies Casellas.

Ja expressarem en el penúltim n^o. del LLEVANT el mal efecte que mos produí la crua manera de rebre-mos el batle major Sr Esteve en la consulta que li ferem i la negativa a dar-nos opinió de cap classe, (que fets posteriors mos han fet duptar si en tenia).

Peró era precis que no hi faltás en el concert e les opinions artanenques d'una au en el administrativa i ja per aquest motiu, ja per l'haver den ostrada en mil ocasions sa competencia en afers municipals acudirem al 1er tinent batle D. Andreu Femenies Casellas.

A tothom consta la fonda amistat que mos

uneix amb tant digne retgidor lo que fa que no tributem els elogis que en justicia se mereix, el qui sense més estudis oficials que la primera ensenyansa, ha anat aixamplant per si mateix i amb un treball constant i pacient el cercol de sos coneixements, essent avui consultat en moltíssimes questions per persones de alta posició i fins de carrera.

De simple menestral i sense deixar mai ses cines s'ha convertit en una personalidat científica i de relleu qu'estam segurs li mereixara endevant honors an a que no tots els homos de son bras poden arribar.

Vat aquí idó lo qu'en treguerem de la nostra consultá:

¿.....?

En el meu entendre n'hi ha molts i de moltes castes, però els primers i els de mes urgent resolució son: aigos brutes, escoles i aigos netes.

Els altres també son necessaris però la seua resolució no es tan perentoria. Sobre alguns d'ells tenc el meu parer manifestat en les sessions del Ajuntament i consten en el llibre d'actes, amb tot, les reproduiré aquí per veure si cuadren be an el públic.

Respecte an el primers no crec oportú allargar per dins el poble les clavagueres, sense haver dat bona solució a la surtida, la qual avuy es una verdadera porqueria que pot esdevenir un foc de malalties. Per aixó crec que no hi ha més que dos camins, la construcció de pous septics corrents o bé pous secs perquè l'aigo s'envenqui perdentse totalment, o a subastar l'aigo perquè qualsevol dels propietaris col·lindants l'aprofiti per regar les seues terres. El sistema dels pous secs va acordar provarlo amb les aigos dels rentadors l'Ajuntament presidit per D. Antoni Cano a proposta meua. En parlarem en mes de-enció. Jo he parlat amb un propietari i me pareix que respondria a la subasta.

El sistema d'allunyar-les del poble, resultaria costosíssim i sempre perjudicial pels confrontants, els quals, encare que mes pocs que en l'actualidat, no deixen de tenir dret a la vida.

¿.....?

Les escoles tenen solució de dues maneres, fenties a fora-vila o a dins la vila. Les escoles a fora-vila com demana la pedagogia crec que son les escoles ideals, però essent Artá un poble rural, en el qual la majoria d'atlots son petits quant van a l'escola i no tenen medis de fersi acompanyar, resulta molt molest, i també ho resulta pel mestre i deixebles l'anar a la classe d'adults els vespres d'hivern. A una capital no equival la molestia a lo bó que es pels atlots que no han vist fora-vila l'anar a disfrutar dels aires purs del camp i de les seues belleses, però entre noltros qui casi tots els atlots en sortir de l'escola van en el camp no es qüestió principal.

Unes escoles céntriques a un punt sec i elevat revoltades així mateix de jardins o amples carres i construïdes pedagógicament com si fossin a fora-vila crec que es lo que noltros necessitam, perquè els jardins, els camps d'experimentació i coses semblants, molt bones en teoria, a la práctica se solen convertir en mestres interius o propietaris, que se passen tot el dia en el cassino o fent cantar els atlots.

Per aixó jo vaig esser fervent partidari de la compra de la casa de D. Pep Alcover, no perquè allà fessin les escoles definitives sino per tenir un lloc provisional aon establir una graduada o com pensaven alguns dur-hi la sala, telegraf i jutjat i a n'el solar de la sala actual que es dels millors del poble, fer-hi les escoles.

Les escoles graduades tenen els seus inconvenients práctics, però com lo bó d'elles supera a lo dolent, crec que al fer escoles o costures s'han de construir amb vistes a una graduada.

Subvenció al govern no'n demanaria, perquè lo que mos dará, es provable que no basti per les condicions que posará.

¿.....?

Les aigos netes mentres no se duguin en mes cantitat, sempre siran un problema, ja que la font actual, en el meu modo de veure no ratja a bastament per proveir les necessitats dels particulars i del public. El projecte den Sasfre el duria a cap per parts, ja que es molt car i tot quant se fassi a la canyaria actual s'hauria de fer adaptant-se an aquell projecte, perquè jo crec que el mal mes gros que te la canyaria es, que cada batle s'ha sentit enginyé d'aigos i uns tapant ventoses i altres obrint-ne, no han fet mes que entredar sa comedia i gastar dobbés i tudar dita canyaria. Quan se va encarregar a n'En Sastre aquest projecte jo'n vaig esser un entusiasta, perquè trob que totes les coses han d'oobeir a un plá i ¿qui el pot fer millor que un tecnic?

¡Ojalá! que en totes les coses del Municipi pero d'una manera especial en lo que fa referencia a les aigos brutes i netes i a l'aixamplament o *ensanche* s'hagués fet un plá raonat i així, ara no contemplariem tants de desbarats com se veuen al surtir del poble.

Millor que el projecte d'En Sastre siria, tal vegada, canalisar aigos d'altres fonts. Quant el meu amic Llorens Tous, de s'Estepá va esser batle, ho vaig indicar i mos mirarem les de na Vergunya, les quals crec que sirien bones de conduir. De la manera d'obtenir recursos per fer les obres necessaries en parlarem amb una altre ocasió.

¿.....?

La carniceria i peixateria, estirian molt bé a les cases que s'han comprades per l'Ajuntament devora la sala, si es que no s'hi fassin les escoles, en qual cas, se podria fer com a Inca en l'actual plassa de la Constitució, i per deposit de carns, habilitaria l'actual pescateria.

¿.....?

Un projecte de Consistorial que me sembla hermós pero massa ideal, seria la compra de Ca'n Cardaix si ho volguesin vendre. Allá hi cabria un conserje, el jutjat, Telegraf i Llonja pels obrers amb sala de lectura pels vespres dels diumenges i els dies que plou i fins si podria instal·lar el Museu Artanenc. Seria un poc car pero lo millor de Mallorca.

¿.....?

De l'escala del convent no n'hem de parlar. Tot lo comensat se te de acabar i mes tractant se de tan poca cosa.

La de la Parroquia també es fen fedora, si no hi ha hagut desgracies, ha estat perquè Deu no ha volgut.

¿.....?

A devora el tren feria lo que D. Juan Cerdó me va indicar; una plassa per bestia devora ca's Ferre de S'Hort; rectificar el carrer d'Amadeo, fent-lo recte perquè anás de la plassa de l'estació, an el carrer de Palma.

Adquirir els restos de la casa i finca de mestre Juan Marin veinat del carrer d'Amadeo. Llevó una part del carrer d'Amadeo tendria una miranda hermosíssima convertint en jardins lo de mestre Juan i fent una escala per devora ca'n Porro; no hi ha que dir que molta gent contemplaria l'arribada del tren desde aquesta miranda i no feria nosa per l'estació i anden amb perill de ferse mal. L'adquisició d'aquests terrers les podria fer

l'Ajuntament a canvi dels carrers que a dins Na Pati li ocupa el ferrocarril. A la Companya no li siria res fer aixó i el poble d'Artá tendria una estació espléndida. El projecte d'En Cerdó a mi m'agrada molt, ara falta que l'Ajuntament el se fassi seu i contant amb les forses del gran patrici D. Rafel Blanes, dur-lo a cap. Amb l'ajuda de Deu se poden fer tantes coses quant un voli!

¿.....?

Respecte a les canals en temps d'En Llorens Tous, vaig proposá que se posassin canons fins en terra a totes les de terrat o que duguessin mes d'una canal d'aigo. A les altres les posaria un petit import, a fi de que ja gent les anás llevant, d'aquesta manera la conservació dels carrers no seria tan costosa.

Les aceres altes per lo estrech dels carrers, per el rost que duen i per no tenir clavegueres, crec que no darien resultat.

Per eis cotxos dels morts, tot-hom sab lo que he trebellat però fa falta fer comprendre an al public la seua utilitat; així com, també ferli entendre, ferli veure, la conveniencia d'aprofitar la subvenció del Ajuntament per fer cisternes, coses les dues en les quals no hi volen entrar.

Convendria seguir obrint tronets a les clavegueres per llevar les aceres transversals lo qual se comensá i en molt bon resultat essent batle l'anomenat Llorens Tous.

¿.....?

Arretglaria els rentadors actuals i a fi de que l'higiene estás garantida ne feria uns a n'El Moli Nou i altres a N'Argonyana, i debes Na Caragol. La passional politica desenrolhada en aquest poble ara fa quatre anys va impedir an el dit batle dur a cap aquesta i semblants milloras que haviem ja estudiadas amb detenció.

També varem acordar l'arreglo i continuació de la claveguera de la Plassa del Conqueridor, llevant el gabiot, així com seguir la plantació d'arbres en el carrer de M. Blanes, completant-lo fent les aceres.

Varem parlar a D. A. Sastre per fer un estudi dels voltants del poble a fi de tenir un veritable pla d'aixamplament de la nostra vila i així deixariem de veure tants de cent-cames com son tots els establiments derrers.

I entre altres, la habilitació de una casa per llogar els jornalers, fa molt de temps acordat, a proposta nostra ja que a l'hivern fa lletx que hagin d'estar a l'imtemperie. L'obertura de certs carrers lo qual a mes de dar comoditat an els veins embelliria la població, com son la continuació del de Vila-nova de cap an el Pontarró, la d'aquest fins a juntarse amb el carrer Curt. Na Careta passant per Pedra-Plana, el Pou d'avall amb el de Quatre Cantons, comunicar el carrer Recta amb el de Palma el de Terrassa amb el de'l Mestral, el Sesgo amb el de la Vinya, el de Bellpuig amb el Mestral i el del Lladoner amb el d'Amadeo; els confrontants podrien ajudar a l'Ajuntament amb cuotes, o be amb jornals, i aquell cada any podria posar qualca cosa en el pressupost per dit fi.

¿.....?

Sense dob-bés, tot lo dit es pura idealitat i projectes irrealisables. Per conseguirlos no som de parer d'un emprestit, perque es bó de fer manllevar i molt mal de fer el tornar. Si l'emprestit se pogués conseguir sense interés, cosa sols realisable quant el patriotisme surti de mare així s'en podria parlar. Si no, al concedir a un batle permis per un emprestit, ¿com, negario a un altre? I haviat el pressupost no bastaria pels interessos, quant i mes per l'amortisació.

En quant a nous arbitris, crec que darien poc ferm i mourien molt d'algué. Imposte sobre les tombes, sobre les canals, sobre reforme de fatxades, sobre parsianes, xerxa eléctrica, cabres i bous, augmentar el d'aigos

si ni hagués abundants, carratons de lujo i alguns altres; per fer tot aixó com el poble es petit crec que pujaria mes es crit que sa llana. Crec que convé mes enjinyarnos amb sos que tenim reforsant-los un pou.

De projectes en podriem fer mes però falta temps per dur-los a cap i lo principal, es dobbés; i si se fa poc ja sabem que en son bona part causa les baixes intrigues que fan esvortar moltes coses bones i fins no deixen acabar les comensades.

No seria hermós que l'Ajuntament promogués i dugués a cap l'aixecament d'una estatua an el P. Antoni Llinás qui tant de nom te a dins el mon? I aixecaria una dins la plassa del ferrocarril a la memoria de don Antori Blanes Juan qui tantes bones deixes va fer an el poble d'Artá? De tot aixó n'havíem parlat en temps del batle Llorens.

També arretglaria les parres de l'escala de S. Salvador, enfilant-les a palos de 12 o 15 pams units amb fil-ferro, així ionarien dues parets de verdor immaculada que donarien una ombra a la labilissima an els devots de la Mare de Deu. Hi ha que tenir en conte que un bon parral es de molt de cost. Sa casa del Conat, la llevaria i la posaria a altre lloc, fent una gran plassa jardí junt amb el corralot de figueres de moro i el dia de S. Salvador hi feria tota la festa, la qual resultaria mes gran per l'aixamplut del solar.

Festa de la Música Catalana

CONCURS VIII.º ❖ ANY 1919

CARTELL SUPLEMENTARI

PREMI CATALUNYA. 1000 pessetes.

Ofertes per un patrici al millor *Himne Patriotic Catalá* (letra i musica) propi per a éser cantat per el poble.

Com és naturl l'himne el constituirá una melodia (amb la poesia que l'hagui inspirada) de virtualitat própia per a cantar-se sense cap acompnyament. Però, a l'objecte de la major difusió els concursants anviarán, además, una armonizació de l'himne per a cho a quatre veus mixtes i una versió a una veu amb acompnyament de piano.

Els Himnes no hauran déser escrits de má de sos autors, sinó de copista: hauran d'éser rigorosament inédits, i s'enviarán a l'Orfeo Catalá (carrer Alt de Sant Pere, 13), a nom de Francesc Pujol, portant un lema.

TERME D'ADMISIÓ: Fins per tot el dia 30 de Setembre 1919.

El Jurat queda en llibertat de no adjudicar el premi.

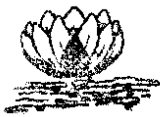
Barcelona, 1 Agosto 1919.

JOAQUIN CABOT,

President de l'Orfeo Catalá.

PASCUAL BOADA,

Secretari de l'Orfeo Catalá.

PERDIGONADES

Les perdigonades a n'En Maura escrites en el número passat, varen revolucionar uns quants amics estimadíssims qui sent n per D. Antoni una passió vehement, pot ser extremada. No m'entenguer n. No s beren lletgir entre línees com el nostre popular D. Antoni. Les mectaferes de vegades son males de comprende, se ficxin bé; quant deia *la mare*, me referia a la nostra llengua ben volguda i en lo demás, me referia a la mescla immoral, sí immoral, de les idees i procediments d'En Maura, amb les idees i procediments dels idonis i d'algun dels seus gestá clar?

—L'amo 'N Tomeu s'ha sentit ferit en la seua dignitat de batle, per unes resenyas de fets succeits en aquest poble i publicades en aquest periodic. Els arguments qu'allega, son armes qui cauen de plé demunt la seua mateixa obra, reculen, al sortir del canó i li obrin sa propia fósca. Si al manco la ferida cicatrizás i d'aquí en devant mudás de procediments, no ho dupti, el poble li quedaria agrait i noltros li tributariem el natural elogi ja que tenim ben demostrada la nostra imparcialitat i el desitx de construir, que no es igual que enredar la comedia.....

Cosme.

REGISTRE

Continuació

NAIXEMENTS

Magdalena Sancho Ginart
Francisca Sancho Lliteras
Miquel Massanet Ayala.

Resum; 6 nines, 6 nins. Total 12

MORTS

Dia 6 de Julio.—Catalina Blanes Llinás, casada, 89 anys, mort natural.
Dia 7 de id.—Maria Amorós Alsina, (a) Regalada viuda, 89 anys, mort natural.
Dia 22 de id.—Juan Forteza Piña (a) Pereandreu fadri, 19 anys. endocarditis.

PARVULS

Dia 4 de Julio.—Jeroni Genovart Ginart (a) Terrassa, de miocarditis difterica.
Dia 5 de id.—Llussiá Mestre Esteva, debilitat congénita.
Dia 20 de id.—Margalida Gil Vives, Pulmonia
Resum: 2 dones 1 home i 3 parvuls.—Total 6

Festa Major

Amb la solemnitat i resplandor acostumades se celebrá la nostra festa major, arretgladament al programa ja publicat, acompnyant uns nombres, la banda de música artanenca i altres les típiques xeremies.

La capta del dia 5 posá de manifest una vegada més la devoció que el poble té a n'els seus patrons, manifestada amb promeses de donetius, entre altres coses.

A les quatre del capvespre amb una concurrencia extraordinaria de gent menuda, se celebraren els jocs d'atlots a la plassa de la Constitució i comensaren a beure aigo'n neu amb els premis guanyats i les pessetes que bonament o amb impertinencia, havien treies de la bossa dels seus pares.

A les completes del vespre hi assistí el mag-

nific Ajuntament i a les 10 a la plasseta de San Salvador, se feu la revetla amb hermosos focs artificials.

El dia 6 se celebrà a la Parroquia l'Ofici Major, en el qual va predicar Mosen Mateu Nabot; i la capella del convent de Franciscans interpretà admirablement la missa "Pontificalis" del Mestre Perosi.

A la sortida en el Cós tengueren lloc les parades d'hombres i cavalls. En les primeres va esser guanyador en Juan Garrova d'Artá en la de cavalls el d'En Canet de Son Auma i el d'En Mondoy; a les de l'endemà dia 7 varen guanyar en Garrova i el cavall d'En Mondoy.

Les corregudes de bicicletes se celebraren amb molta animació. El Jurat se constituí a la Plassa del Conqueridor i donà els premis a Juan Mosqueu campió d'Artá i el de fora, a un de Porreras.

La comitiva deixà la Plassa i se dirigí a les completes de S. Salvador, després de les quals se va fer el típic "ball de sa Cisterna".

La gent dels pobles veïns i els artanacs que viuen a fora, invadien els carrers més centrics, voltant les taules de les vallaneres i prenguent gelats, fins que, a les 9 i mitja an el cadatal posat an el carrer Major enfront del Trespolet, la banda de musica artanaca, donà un escullit concert, anant després an el ball de la Plassa del Conqueridor, que durà fins a la matinada.

A l'Oratori major que se celebrà dia 7 a l'Oratori de la Verge de S. Salvador, va predicar Mosen Macia Mas, vicari, de Capdepera i un novel·lador, va cantar ajustadament la missa a dues veus del Mestre Botazzo, titulada "Missa de la Verge".

A les corregudes d'hombres resistència va guanyar a jora dels artanacs en Juan Peu i la dels externs un de Sr. Llorens des Cardessar.

A les 9 i mitja en la Plaça del Conqueridor se feu, amb molta animació l'anunciada revetla.

La gent, a rois, en aquest dies, mantenia plé constantment l'Oratori, llamentantse alguns, que nose pugui veure, com abans, la Mare de Deu de per tot.

CRÓNICA

DE CANOSTRA

METEOROLOGIA.—El mes d'agost es en qui s'ha presentat mes abrasador, fins per S. Salvador, els dematins encara feia serena, si bé de dia elsol encaientia i era, emperó ara es inaguantable. Els canvis secs sorprenen i... molesten.

Alguns relacionen aquest estat, amb el pas d'un astre desconegut, a distancia que influiria demunt la terra, pas denunciat per la premsa de Madrid i de lo qual si se confirma en parlarem amb mes detenció.

AGRICULTURA.—L'activitat no decau a les totes s'apleguen ses poques metles que hi há, les quals se paguen a 50 pts. els conreadors llauran, caven i fan furmiguers per preparar la terra per l'any que vé. Dona goig sortir pels camps; la sana oloreta de terra cremada vos surt al pas per tots els camins. ¿Siró el qui vé un bon any? Deu ho fassi.

Les figueres perden ses fulles, tornen grogues i cauen, se temen de la gran seca. Però, el mal, mai es mal per tot, ja que aquest temps es el qui agrada a las oliveres, les quals han agontat tota l'oliva en la temporada mes critica, la del *pingolar*. Els prats veretjen i se cullen ja molts de prebes.

El Sindicat Agricola Catolic está fent provisió de blat, tenen bon ull; diuen que mentres les nacions destruïdes no produequin, demanarán i la demanda es la qui fa pujar el género. S'estan fent preparatius per la compra en comú dels adols químics, de la qual n'esperen un éxit, a pesar de que el poble dorm.

SANIDAT.—Segueix la pesta de salud, gracies a Deu, amb tot hi ha qualca tifoidea envirmada, si bé els nostres metjes saben quedar lluits.

VISITA.—Hem tengut el gust de saludaa al nostre amic Pepe Cuyas caixer de la casr de banca de Barcelona, Galiano i Cuyás. Sigui benvingut.

També es a passar uns dies a la nostra vila, el capitá d'infantaria D. Vicens Sureda el qual vé de Logroño, destinat a Inca.

DESPEDIDES.—Després de passar uns dies amb sa familia ha marxat a Madrid, la seua habitual residencia, nostre bon amic el capitá d'enginyers D. Rafael Blanes Boysen acompanyat de sa bona esposa i sa petita filla.

També se'n ha anat a Cartagena per reprendre el treball, després d'uns dies de descans, altre amic estimat, el Dr. D. Jusep Sureda Blanes.

També s'ha despedit de nosaltres, per marxar destinat a Palamós (Catalunya) el notari de la nostra vila D. Jusep Palmés i Simó. La seua vasta cultura i caracter afable l'havian fet estimar del poble, el qual tenia amb ell un bon conseller. Ell tindrà un bon recort d'Artá aon trobà la salud i creim ben bé que sols motius importantissims, com son la carrera dels seus fills i l'acostarse an el seu poble, son els qui l'han resolt a canviar de domicili. Desitjam que la tercera fassa de la seua carrera li sigui colmada de felicitats.

MORT REPENTINA.—Mentres estava lligant un mé, en el matadero, per ferli donar la sanc, mestre Mateu Civil, (guardia civil retirat) va caure d'esquena sense dir un ai, els altres carnicers corregeren a prestarli ajuda i tot va esser inútil era mort. A. C. S.

INCENDIS.—El dilluns de festes, dia 8 del corrent, el mati i capvespre se declararen incendis en el pinar dels Olors, gracies a la molta gent que hi aná, el foc va quedar reduit a una extensió petita.

A la matinada del diumenge dia 17 se declará un incendi a la tenda de robes del carrer de l'Estrella, propietat de D. Jusep Oliver.

L'amo'n Damiá Solleric qui ales-hores se retirava, al veure senyals de foc doná el crit d'alarma, i com navors se havien tancat els cassinos, hi comparagué bastanta gent, la qual va anar augmentant tant com les campanes anaren tocant a foc; la bona voluntat i els trebays dels assistents, conseguiren apagar-lo i salvar bona part de lo que hi havia amagatzemat. Feia uns vuit minuts que els de la casa s'en havien anat al llit.

An el lloc del sinistre hi acudiren el batle segón D. Andreu Femenias amb alguns empleats municipals, el vicari d'aquesta parroquia Mossen Sebastiá Lliteras, el metje don Rafael Q. Blanes, el propietari D. Juan Sureda de S'Auma, una parella de la Guardia Civil amb el sargent i altres. A l'hora que escrivim, no se poren precisar les perdues.

LLADRES.—Es molta la gent qui se queixa de que les pelluquen ses metles i les cullen hortolisses, convendria que la policia desplegas una mica d'activitat i acabás amb aquestes rates, qui no valen per ses rabia-des que fan pegar.

BENVINGUDA.—Per passar una temporada al costat de sos pares a Capdepera, ha vengut acompanyat de sa familia el metje del manicomi de la Sta. Creu de Barcelona Dr. D. Juan Alzina i Mellis. Sien benvinguts.

ALA MAR.—Com es tradicional costum en aquestes festes de la Mare de Deu, i San Roc, el poble ha emigrat en massa a les platjes veinades, quedant els carrers amb la tristors dels dies d'hivern.

MANCOMUNIDAT.—A la Ciutat d'Inca el dia 7 d'Agost va quedar constituída la Mancomunidad d'Anjuntaments rurals, hi anaren com a representants del d'Artá D. Bartomeu Esteva Flaquer i el Secretari. ¡Com se cupien les coses de Catalunya! i aixó, que no les poren veure an els patriotes catalans els nostres polítics.

MALS CAMINS.—La carretera de Capdepera i el cami de Calaretjada estan intran-sitables i si bé an el pont de Capdepera l'han adobat un tros, a l'altre segueix el perill i ¡ja nou mesos! Aixi van les coses de l'Estat espanyol.

NOMBRAMENT.—Hem vist a la premsa de Ciutat que el nostre amic, el president del Centre Regionalista D. Guiyem Forteze, ha estat nomenat arquitecte diocesá; Ho celebram, per la bona orientació que representa tal nombrament, ja que, es l'únic qui segueix les petjades del may prou plorat Guiyem Reynés, i al mateix temps, el felicitem, per el triump que representa el pujar aquest grasó en el cami ascensional de la seua vida.

Hi ha per vendre una
GALERA DE FEINA
: : de quatre rodas : :

Ja usada però en molt bon estat. El qui la vulga pot dirigirse a GABRIEL CARRIÓ (a) Fuya, Carré Pedra plana, 7 :-: ARTÁ

